

A kötődési kapcsolat dinamikája gyermekkori pszichoszomatikus zavarokban – Kutatások a Madárfészekrajzzal

Dr. Hátori Eszter, Habil. egyetemi docens; Pázmány Péter Katolikus Egyetem, BTK Pszichológiai Intézet

Csabai Krisztina, Egyetemi tanársegéd, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, BTK, Pszichológiai Intézet, DE HTDI, Pszichológiai Doktori Iskola

ABSZTRAKT

A Madárfészekrajz (BND, Bird's Nest Drawing) módszerét, mint kötődési minták projektív vizsgálóeszközét Donna. H. Kaiser (1996) alkalmazta először felnőttekkel folytatott művészetterápiás munkája során. Felismerte, hogy a Madárfészekrajz szimbolizálhatja az anyai gondoskodás és tartalmazás korai tapasztalatait, az ezzel kapcsolatos védelmet, vagy bizonytalanság érzését, és mint ilyen, a korai kapcsolatokról, vágyakról és fantáziákról való gondolkodás kreatív eszköze lehet.

A PPKE BTK Pszichológiai Intézetében 2006 – 2011 között a Madárfészekrajz klinikai diagnosztikai szempontrendszerének kidolgozását közel 1200 fős egészséges, és valamilyen klinikai zavarban szenvedő gyermek, serdülő- és felnőtt mintán végeztük el. Az általunk kialakított felvételi mód és értékelő szempontrendszer a kötődési és a családi reprezentációk internalizált kapcsolati modelljeinek kutatásszempontú vizsgálatát, és terápiás felhasználási lehetőségének kidolgozását tette lehetővé.

Jelen előadásban a Madárfészekrajz eljárás felhasználását mutatjuk be pszichoszomatikus zavarban szenvedő gyermekek és serdülők pszichodiagnosztikájában és terápiájában. Eredményeink azt mutatják, hogy a pszichoszomatikus zavarok esetében – akárcsak más klinikai zavaroknál is - a kötődési kapcsolat problémáira specifikusan jellemző mintázatok azonosíthatóak és különíthetők el, a gondozó elérhetőségének, a kötődési kapcsolat minőségének és a családi rendszer szerveződésének reprezentációja szempontjából.

Evészavarban szenvedő gyerekek Madárfészekrajzai arra utalnak, hogy élményvilágukban nem létezik olyan „biztonságos gondozói bázis” (Bowlby, 2009), amelyről a világ felfedezése elindulhat. Sokszor nem is tudják, honnan lehet elindulni a világ felfedezésére, meddig tartanak a családi határok, és honnan kezdődnek saját individuális határaik. Nem marad más választásuk, minthogy figyelmüket a családi kapcsolatokra koncentrálják, ahol az állandó szülői jelenlét ellenére érzelemmentes, kapcsolatok nélküli térben találják magukat, amelyben a melegség, biztonság és gondoskodás hiányát és érzelmi ürességét élik át.

Az előadásban kitérünk kutatásunk kapcsolati diagnosztikai és intervenciós szempontú következtetéseire, támpontjaira.